

Fernando

Botero

Sensualidad y melancolía

CASTELLANO / VALENCIÀ / ENGLISH

Fernando Botero

Sensualidad y melancolía

Si algo nos enseña la historia del arte es que los maestros siempre tienen en común su capacidad de beber de las fuentes del pasado. Fernando Botero conoce la obra de los grandes creadores y, en lugar de interpretarlos, los hace suyos, pero con su particular punto de vista. “El problema de la pintura no es crear distintos temas, sino hacer lo mismo que han hecho todos, pero en forma diferente. El mismo hombre o la misma mujer, el mismo caballo, el mismo árbol, la misma naturaleza muerta, pero vistos con otro sentimiento, con otros ojos”, afirma.

Esos ojos, esa personalidad, son las que nos atrapan y nos llevan a afirmar, sin ninguna duda, que en esta exposición estamos ante las creaciones de uno de los artistas más importantes de nuestro tiempo. Quien visite las salas temporales de la Fundación Bancaja podrá deleitarse con el uso de los colores y del volumen que el maestro Botero domina. En referencia a la vivacidad de su paleta cromática, él mismo nos dice: “yo uso un colorido que es posiblemente exagerado, pero mantiene cierta relación con la realidad”.

Su mundo mental esconde así un halo de melancolía que pareciera estar guiado por Saturno, a la vez que la sensualidad se apodera de las formas volumétricas que emplea. Unas formas que podemos apreciar tanto en las pinturas como en sus dibujos y acuarelas presentes en esta exposición. Y, por supuesto, no podían faltar sus icónicas esculturas, donde su volumen característico alcanza una mayor fuerza gracias a la tridimensionalidad de las mismas.

En sus obras vemos cómo presencias inmensas se intercalan con miniaturas en espacios reales o inventados que a veces parecen decorados, creando en la tela un conjunto que parece masivo y jugando con los distintos planos y las proporciones de los objetos y los personajes que forman la composición, que gozan de una integridad volumétrica. Un juego de planos y proporciones que a veces produce un efecto naif que nos retrotrae a la pintura de *Le Douanier* Rousseau.

Lejos de dejarse seducir por las producciones industriales, como hacen otros artistas internacionales, Botero prefiere el oficio entendido en un sentido clásico. No recurre a ayudantes ni a talleres. Cree en la relación directa con el lápiz y con el pincel. Hablamos de un acto casi revolucionario cuando decidió decantarse por la figuración alejándose del *action painting* que primaba no solo en Estados Unidos, sino también en Europa, como el informalismo.

Fernando Botero no sucumbió a la moda predominante y optó por ser fiel a sus creencias pictóricas. Él mismo reconoce que sus estancias en Europa fueron decisivas para definir su personalidad: “desde que empecé a pintar tenía un gran interés en el volumen. Cuando llegué a Europa leí mucho a Bernard Berenson, el famoso crítico estadounidense que escribió la historia del Renacimiento italiano e hizo un gran elogio del volumen. Me sentía identificado completamente con esas ideas”.

Alejarse de las corrientes estilísticas fue lo que hoy nos permite hablar de Botero como un creador que ha sido capaz de cimentar su propia personalidad, siempre coherente y en evolución, convirtiéndose en una de las figuras más destacadas del panorama artístico internacional.

Su pintura es el resultado de la unión de tres elementos: el tema, la composición y el color. Precisamente, la armonía compositiva que alcanza se debe a esa conjunción y da lugar a que haya adquirido su estilo, que responde al conocimiento profun-

do del arte y a distintos periodos de experimentación.

En esta muestra vemos cómo en todas sus creaciones existen temáticas recurrentes que le acompañan desde los años sesenta hasta nuestros días, como los iconos cristianos, la tauromaquia, los desnudos o las naturalezas muertas, que demuestran que Fernando Botero es capaz de abordar, al mismo tiempo, los grandes temas de la historia del arte y la vida cotidiana, siempre realizando sus propias interpretaciones. Son principalmente contenidos que nos llevan a sus raíces colombianas, donde las relaciones humanas, la música y el baile están presentes. “Todo arte es autobiográfico”, señaló Federico Fellini, lo cual podemos comprobar en las obras de Botero, plenas de esa esencia colombiana presente en su niñez y juventud.

En ocasiones puede parecer satírico y siempre está alejado de lo grotesco. Enfatiza unas masas que nos recuerdan a Rubens, pero su obra es en realidad el resultado de un profundo conocimiento del arte occidental y de la tradición muralista mexicana, unido todo ello a su compromiso con su alma antioqueña.

“Siempre he dicho que lo que yo pinto es improbable, pero no imposible”, y es gracias a esa imaginación por lo que ha logrado que su universo sea identificable a primera vista, y que su trazo sinuoso y voluminoso le haya llevado a tener su propio estilo, conocido como *boterismo*. El crítico Reed Johnson lo describe así: “sus humanos rubenescos, paisajes rotundos y floreros voluptuosos, instrumentos musicales y otros objetos inanimados son tan identificables que prácticamente son una marca registrada”.

Marisa Oropesa

Comisaria de la exposición

Fernando Botero

Sensualitat i melancolia

Si alguna cosa ens ensenya la història de l'art és que els mestres sempre tenen en comú la seua capacitat de beure de les fonts del passat. Fernando Botero coneix l'obra dels grans creadors i, en lloc d'interpretar-los, els fa seus, però amb el seu particular punt de vista. “El problema de la pintura no és crear diversos temes, sinó fer el mateix que han fet tots, però de manera diferent. El mateix home o la mateixa dona, el mateix cavall, el mateix arbre, la mateixa naturalesa morta, però vistos amb un altre sentiment, amb altres ulls”, afirma.

Eixos ulls, eixa personalitat, són els que ens atrapen i ens porten a afirmar, sens dubte, que en aquesta exposició estem davant les creacions d'un dels artistes més importants del nostre temps. Qui visite les sales temporals de la Fundació Bancaixa podrà delectar-se amb l'ús dels colors i del volum que el mestre Botero domina. En referència a la vivacitat de la seua paleta cromàtica, ell mateix ens diu: “jo use un colorit que és possiblement exagerat, però manté una certa relació amb la realitat”.

El seu món mental amaga així un halo de melancolia que semblara estar guiat per Saturn, alhora que la sensualitat s'apodera de les formes volumètriques que empra. Unes formes que podem apreciar tant en les pintures com en els seus dibuixos i aquarel·les presents en aquesta exposició. I, per descomptat, no podien faltar les seues icòniques escultures, on el seu volum característic aconseguix una major força gràcies a la tridimensionalitat d'aquestes.

En les seues obres veiem com presències immenses s'inter-

calen amb miniatures en espais reals o inventats que a vegades semblen decorats, creant en la tela un conjunt que sembla massiu i jugant amb els diferents plans i les proporcions dels objectes i els personatges que formen la composició, que gaudeixen d'una integritat volumètrica. Un joc de plans i proporcions que a vegades produeix un efecte naïf que ens retrotrau a la pintura de *Le Douanier* Rousseau.

Lluny de deixar-se seduir per les produccions industrials, com fan altres artistes internacionals, Botero prefereix l'ofici entès en un sentit clàssic. No recorre a ajudants ni a tallers. Creu en la relació directa amb el llapis i amb el pinzell. Parlem d'un acte quasi revolucionari quan va decidir decantar-se per la figuració allunyant-se de l'*action painting* que prevalia no sols als Estats Units, sinó també a Europa, com l'informalisme.

Fernando Botero no va sucumbir a la moda predominant i va optar per ser fidel a les seues creences pictòriques. Ell mateix reconeix que les seues estades a Europa van ser decisives per a definir la seua personalitat: “des que vaig començar a pintar tenia un gran interès en el volum. Quan vaig arribar a Europa vaig llegir molt a Bernard Berenson, el famós crític estatunidenc que va escriure la història del Renaixement italià i va fer un gran elogi del volum. Em sentia identificat completament amb aquelles idees”.

Allunyar-se dels corrents estilístics va ser el que hui ens permet parlar de Botero com un creador que ha sigut capaç de consolidar la seua pròpia personalitat, sempre coherent i en evolució, convertint-se en una de les figures més destacades del panorama artístic internacional.

La seua pintura és el resultat de la unió de tres elements: el tema, la composició i el color. Precisament, l'harmonia compositiva que aconsegueix es deu a eixa conjunció i dona lloc al fet que haja adquirit el seu estil, que respon al coneixement profund de l'art i a diferents períodes d'experimentació.

En aquesta mostra veiem com en totes les seues creacions existeixen temàtiques recurrents que li acompanyen des dels anys seixanta fins als nostres dies, com les icones cristianes, la tauromàquia, els nus o les naturaleses mortes, que demostren que Fernando Botero és capaç d'abordar, al mateix temps, els grans temes de la història de l'art i la vida quotidiana, sempre realitzant les seues pròpies interpretacions. Són principalment continguts que ens porten a les seues arrels colombianes, on les relacions humanes, la música i el ball són presents. “Tot art és autobiogràfic”, va assenyalar Federico Fellini, la qual cosa podem comprovar en les obres de Botero, plenes d'eixa essència colombiana present en la seua infantesa i joventut.

A vegades pot semblar satíric i sempre està allunyat del grotesc. Emfatitza unes masses que ens recorden Rubens, però la seua obra és en realitat el resultat d'un profund coneixement de l'art occidental i de la tradició muralista mexicana, unit tot això al seu compromís amb la seua ànima antioquena.

“Sempre he dit que el que jo pinte és improbable, però no impossible”, i és gràcies a eixa imaginació pel que ha aconseguit que el seu univers siga identificable a primera vista, i que el seu traç sinuós i voluminós li haja portat a tenir el seu propi estil, conegut com *boterisme*. El crític Reed Johnson el descriu així: “els seus humans rubenescos, paisatges rotunds i florers voluptuosos, instruments musicals i altres objectes inanimats són tan identificables que pràcticament són una marca registrada”.

Marisa Oropesa

Comissària de l'exposició

Fernando Botero

Sensuality and Melancholy

If there is one thing that art history teaches us, it is that the masters always share an ability to draw on past sources. Fernando Botero knows the work of the great artists, and rather than interpreting them, he makes them his own, but with his distinctive vision. “The problem in painting is not to create different subjects, but to do the same thing that everyone has done, but in a different way. The same man or the same woman, the same horse, the same tree, the same still life, but seen with another feeling, through other eyes”, he says.

Those eyes, that personality, are what captivates us and leads us to declare that in this exhibition, without a doubt, we have before us the work of one of the most important artists of our time. Visitors to the temporary rooms at Fundación Bancaja will be able to revel in the use of colour and volume of which Botero is such a master. With reference to the vivacity of his palette, he himself says: “I use colouring that is possibly exaggerated, but bears a certain relation to reality.”

His mental world thus conceals an aura of melancholy that would seem to be guided by Saturn, while at the same time the volumetric forms he employs are dominated by sensuality. We can see these forms in both the paintings and the drawings and watercolours in this show. And of course it also had to include his iconic sculptures, where his characteristic bulk acquires greater force through three-dimensionality.

In his works we see huge figures interspersed with miniatures in real or invented spaces that sometimes look like stage

sets, creating an ensemble on the canvas that seems massive and playing with the various planes and the proportions of the objects and characters that make up the composition, which are endowed with a volumetric wholeness. This play of planes and proportions sometimes produces a naive effect reminiscent of the painting of Henri (*Le Douanier*) Rousseau.

Far from yielding to the allure of industrial production, as other international artists do, Botero prefers craftsmanship, in the classical sense of the word. He does not make use of assistants or studios. He believes in a direct relationship with the pencil and the brush. It was an almost revolutionary act when he decided to opt for figurative art, distancing himself from the action painting that predominated not only in the United States, but also in Europe, as Informalism.

Fernando Botero did not succumb to the prevailing fashion and chose to remain faithful to his painterly convictions. He himself acknowledges that the periods he spent in Europe played a decisive part in defining his personality: “Ever since I started painting I have been very interested in volume. When I arrived in Europe I read a lot by Bernard Berenson, the famous American critic who wrote the history of the Italian Renaissance and greatly praised volume. I completely identified with those ideas.”

Distancing himself from stylistic trends is what allows us today to speak of Botero as an artist who has managed to establish his own personality, always coherent and evolving, becoming one of the most outstanding figures on the international art scene.

His painting is the result of the fusion of three elements: subject, composition and colour. The compositional harmony he attains is due precisely to that conjunction and has led him to acquire his style, which reflects profound knowledge of art and various periods of experimentation.

In this exhibition we can see that there are recurring sub-

jects that have been with him from the 1960s to our own day, such as Christian icons, bullfighting, nudes and still lifes, showing that Fernando Botero is capable of tackling the great themes of art history and everyday life at the same time, always making his own interpretations. Most of this content leads us back to his Colombian roots, where human relationships, music and dancing are present. “All art is autobiographical”, as Federico Fellini pointed out, and we can see this in Botero’s works, full of that essence of Colombia from his childhood and youth.

At times he may seem satirical, but he is always far removed from the grotesque. He emphasises massive forms that remind us of Rubens, but his work is actually the result of a profound knowledge of Western art and of the Mexican muralist tradition, all combined with his commitment to his Antioquian heritage.

“I have always said that what I paint is improbable, but not impossible”, and it is through that imagination that he has managed to make his world identifiable at a glance, and his sinuous and voluminous line has led him to develop his own style, known as “Boterismo”. The critic Reed Johnson described it like this: “His Rubenesque humans, rotund landscapes and voluptuous vases, musical instruments and other inanimate objects are so identifiable as to be practically a trademark.”

Marisa Oropesa

Exhibition curator

www.fundacionbancaja.es

Plaza Tetuán, 23. 46003 València